

В. І. Кравченко,

д. е. н., професор, заслужений економіст України, Президент, Міжнародний Інститут Фінансів

20 РОКІВ ГРОШОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ: ГРИВНЯ ПОТРЕБУЄ РЕАНІМАЦІЇ

V. Kravchenko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Honored Economist of Ukraine, President of International Institute of Finance

20 YEARS SINCE THE CURRENCY REFORM IN UKRAINE: HRYVNIA SHOULD BE REANIMATED

У статті розглядаються проблеми проведення у 1996 році грошової реформи в Україні, а також основні тенденції функціонування гривні протягом 20 років її існування. Визначені чинники стрімкої девальвації національної грошової одиниці та наслідки цього для соціально-економічного розвитку країни та рівня добробуту громадян України. Проаналізовано вплив фінансової кризи 1998 року, а також глобальної економічної кризи 2008—2009 років на стан гривні. Досліджено руйнівні наслідки для економіки України та її грошей, соціально-політичної кризи наприкінці 2013 — на початку 2014 років, а також анексії Криму та військової агресії у Донбасі.

Обґрунтовано шляхи зміцнення гривні за умов припинення війни, модернізації країни, зростання валового внутрішнього продукту, обсягів виробництва, експорту, а також підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Ще не втрачено всі шанси на реанімацію гривні.

In this article the problems of the currency reform conduction in Ukraine in 1996 are considerate. The main trends of operation of hryvnia during twenty years of it existence are considerate as well. The factors of rapid devaluation of national currency are define and consequences for socio-economic development of the country and for the level of welfare of population of Ukraine are describe.

The impact of the financial crisis in 1998 and the global economic crisis in 2008-2009 on the hryvnia are analyze. The devastating effects of socio-economic crisis at the end of 2013 — at the beginning of 2014 and the annexation of Crimea and the military aggression in the Donbas for Ukraine economy and its currency are investigate in article.

The ways of the strengthening of hryvnia exchange rate justified under conditions of war stop, country modernization, GDP increase, production growth, volume export increase and the competitiveness of domestic products increase as well.

The chances for hryvnia reanimation has not lost yet.

Ключові слова: грошова реформа, гривня, курс грошової одиниці, соціально-економічна криза, анексія, військова агресія, рівень життя, платіжний баланс, валовий внутрішній продукт, експорт, конкурентоспроможність продукції, темпи росту економіки, реанімація, модернізація.

Key words: the currency reform, hryvnia, currency exchange rate, socio-economic crisis, devaluation, global economic crisis, annexation, military aggression, level of welfare of population, GDP, export, balance of payments, competitiveness of products, economy growth tempo, modernization, reanimation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Проведення в Україні грошової реформи і запровадження національної грошової одиниці гривні було важливим кроком у становленні нової держави

та її економіки. Під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників гривня пройшла непростий шлях, суттєво знецінилася. Глибока соціально-політична та економічна криза 2013—2014 років та військова

агресія проти країни гостро поставили проблему збереження України як суверенної держави, забезпечення росту її економіки. Невідкладним завданням є швидке реформування усіх сфер життя країни її модернізація. Однією з важливих проблем є також утримання курсу і збереження спроможності грошей, перехід до позитивної динаміки ціни гривні.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою зазначених розробок є аналіз функціонування гривні, обґрунтування необхідності та визначення основних шляхів забезпечення її стабільності. Доведено небезпеки подальшого падіння гривні. Охарактеризовано можливості ревальвації національних грошей в Україні, проведення реанімації гривні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика стану грошей в Україні, функціонування гривні, її купівельної спроможності гостро обговорювалася напередодні 20-ї річниці проведення грошової реформи. Курс гривні станом на початок вересня 2016 року знизився у порівнянні із початком вересня 1996 року більше ніж у 15 разів. Це стало ключовим фактором різкого зниження рівня життя людей та гостроти соціально-економічної кризи в країні.

Важливими з точки зору історичної оцінки грошової реформи 1996 року є оприлюдненні Національним банком України матеріали круглого столу на тему: "Як відбувалася грошова реформа України 1996 року", що був проведений 1 вересня 2016 року і організований Інформаційною агенцією "Фінансовий клуб" та Українським кризовим медіа центром за підтримки Національного банку України. Матеріали під назвою "20 років гривні. Банкіри, які стояли біля витоків грошової реформи, розповіли про її успіхи" розміщені на сайті НБУ [4]. Учасниками дискусії стали третій Президент України та екс-голова НБУ Віктор Ющенко, екс-голова НБУ Володимир Матвієнко, заступник голови НБУ Яків Смолий, екс-заступник голови НБУ Ярослав Солтис, екс-заступник голови НБУ Віра Ричаківська та інші учасники і свідки грошової реформи.

Цікавими є публікації з питань грошової реформи екс-радника Президента України Анатолія Гальчинського. Одна з них присвячена 15 річчю проведення грошової реформи і містить матеріали з аналізом її проблем і суперечностей [6]. Інша опублікована у день 20-річчя грошової реформи в Україні. У ній переосмислюються нинішні наслідки проведення цієї реформи [7]. Конструктивними є пропозиції третього Президента України Віктора Ющенка щодо можливостей покращення макроекономічної ситуації в Україні як фактору стабілізації курсу гривні, зокрема, за рахунок використання коштів, які знаходяться поза банківською системою, а також легалізації тіньового сектора господарювання, що висловлені ним у інтерв'ю "Главкому", у вересні 2016 року [10].

Заслуговує на увагу аналіз сучасного стану грошового обігу в Україні, проведений "Економічною правдою" під красномовною назвою: "Гривня: 20 років в слаломі" [9].

Доцільно пригадати у контексті розуміння історії гривні матеріали науково-практичної конференції "Грошові реформи в зарубіжних країнах: досвід та уроки для України", проведеної напередодні грошової реформи 23—24 травня 1996 року у Національному банку України за його ініціативою та ініціативою Науково-дослідного фінансового інституту при Міністерстві фінансів України [5] і опубліковані редакцією на чолі із колишнім Міністром фінансів Ук-

раїни Г.О. П'ятаченком. Не втрачають актуальності виступи на ній керівників центральних банків кількох країн, голови правління НБУ В.А. Ющенка "Грошова реформа в Україні у світлі досвіду зарубіжних країн", заступника директора НДФІ при Міністерстві фінансів України В.І. Кравченка "Грошова реформа в Україні і особливості становлення національної грошової системи", завідувача кафедри Київського національного університету імені Тараса Шевченка А.А. Чухна "Порівняльний аналіз грошових реформ у Німеччині та Японії у післявоєнний період", радника Прем'єр міністра України Т.Т. Ковальчука "Ключові принципи здійснення грошової реформи в Україні", наукового консультанта Президента України з питань фінансової політики О.Д. Василика "Грошова реформа як метод фінансової стабілізації". Грунтовними є публікації В.І. Міщенко та С.В. Науменкової, зокрема, брошура присвячена валюті і валютній політиці [12].

Важливий внесок в формування теоретичних засад грошового обігу в Україні, зробили В.М. Пинзенник, М.І. Савлук, А.М. Мороз, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова, О.М. Шаров, В.Т. Лановий, Н.В. Дорофєєва, І.С. Ястремський, В.К. Черняк, В.П. Нестеренко, А.А. Гриценко, В.С. Стельмах, В.П. Гетьман, В.П. Матвієнко.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Грошова реформа в Україні проведена відповідно до Указу Президента України "Про грошову реформу в Україні" від 25 серпня 1996 року [2] та Наказу Національного банку України [3] на виконання цього Указу. Станом на 1996 рік були створені економічні передумови для проведення цієї реформи, зокрема, країна досягла піку гіперінфляції. Нагадаємо, що у 1992 році 1 амереканський долар в Україні коштував 208 купоно-карбованців, у 1993 — 4539 купоно-карбованців, 1994 — 31700 купоно-карбованців, а у 1995 — 147463 купоно-карбованці.

Реформа проводилася протягом двох тижнів з 2 по 16 вересня 1996 року. Національний банк України увів у готівковий обіг 3,1 млрд гривень — нових національних грошей. Одночасно було вилучено із обігу 327,9 трлн старих, емітованих до цього часу, купоно-карбованців. Обмін купоно-карбованців на гривні здійснювався за курсом 100 тисяч купоно-карбованців на одну гривню. Суми обсягом до 100 мільйонів українських карбованців обмінювалися на гривню готівкою. Суми понад 100 мільйонів українських карбованців зараховувалися на вклади в банках з правом їх вільного використання у гривнях.

Реформа мала неконфіскаційний характер, за обмін грошей плати не стягували.

Статус гривні визначений Конституцією України. Відповідно до статті 99 Конституції України "Грошовою одиницею України є гривня. Забезпечення стабільності грошової одиниці є основною функцією центрального банку держави — Національного банку України" [1].

За двадцять років функціонування гривня багато у чому змінилася. На момент її введення це була достатньо дорога грошова одиниця. Офіційний курс гривні складав 1 грн. 76 коп. до 1 долара США. Станом на 9 вересня 2016 року вартість гривні різко зменшилася. Офіційний курс її склав 26 грн. 63 коп. до 1 долара США. За 20 років кількість готівкових грошей збільшилась більш ніж у 100 разів. З 3,1 млрд грн. до 313,1 млрд грн. станом на 1 серпня 2016 року.

Значно збільшилась кількість банкнот у обігу. Станом на 1 січня 1998 року їх було 718,3 мільйони штук, в основному дрібного номіналу. Станом на 1 серпня 2016 року в обігу перебувало 2 млрд 802,6 мільйони банкнот. Якщо частка банкнот номіналом "1 гривня" на початку 1997 року складала 38,2% то

станом на 1 серпня 2016 року — 16,6%. В той же час частка банкнот номіналом "200 гривень" досягла станом на серпень 2016 року 19,9%.

За роки існування гривня у результаті багатьох обставин значно втратила свій авторитет. Колишній Міністр фінансів України В.Пинзеник у програмі "Про політику" з Сергієм Руденком в ефірі "TV Еспресо" 2 вересня 2016 року сказав наступне: "Мені в кошмарному сні не могло наснитися таке майбутнє гривні через 20 років".

Розглянемо основні проблеми функціонування гривні, причини та наслідки стрімкого зниження її вартості як грошової одиниці.

У 1996—1997 роках функціонування гривні відбувалося достатньо безпроблемно. Станом на 01.01.1998 року її офіційний курс складав 1 грн. 90 коп. до долара США, знизившись на 14 копійок за рік і 4 місяці. Економіка України в цей період все ще долала наслідки системної кризи початку 90-х років. Валовий внутрішній продукт 1996 року склав за обсягом 90 % до його величини у 1995 році. У 1997 році 97 % до його обсягів у 1996 році.

У світі напередодні 1998 року склалися обставини, які негативно вплинули на економіку України та її грошовий обіг.

У 1997—1998 роках розгорнулася фінансово-економічна криза у Східній Азії. Спочатку вона охопила Таїланд, Малайзію, а згодом Гонконг, Сінгапур, Індонезію, Південну Корею, частково Японію. Азійські "тигри", які високими темпами зростання уособлювали особливу модель розвитку, зіткнулися з панікою на фондових і валютних ринках, падінням курсу національних валют стосовно долара США до кінця 1997 року на 50—60 %.

Азійська криза вплинула на економіки Європи та США, в першу чергу через обмеження їх експортних можливостей. Паралельно із Азійською кризою формувалися умови глибокої кризи у Російській Федерації. 17 серпня 1998 року цією країною оголошений технічний дефолт за основними видами державних цінних паперів. Крім цього з початку 1998 року в Росії була проведена грошова реформа в ході якої рубль був деномінований у масштабі 1 новий рубль до 1000 старих рублів. Реформа здійснювалася в умовах різкого зростання державного боргу країни, формування піраміди короткострокових запозичень, зокрема, державних, гострої напруги у їх обслуговуванні, паніці на кредитному і валютному ринках, дестабілізації банківської системи. В наслідок дефолту курс рубля впав в 4 рази. З урахуванням глибокої інфляції ВВП країни зменшився у 3 рази до 150 млрд дол. Зовнішній борг зріс до 220 млрд дол. США, що сягало 147% ВВП країни. За оцінками американських експертів зовнішній борг країни зріс до 300 млрд дол., що досягло 200 % ВВП Росії. В той же час на Захід виведено 1,2 трлн доларів США російсько-го походження.

Криза не була тривалою, але мала серйозні наслідки і дала уроки. Вже з початку 2000 років Росія перейшла до етапу економічного зростання.

Маючи значний вплив на сусідні держави, економіка Російської Федерації спровокувала кризу в Україні. Гостро постало питання обслуговування виплат за ОВДП, яке частково було врегульовано їх відстрочкою на внутрішньому ринку та переукладанням угод із зовнішніми інвесторами. Проте інвестори відмовилися від купівлі нових ОВДП, та розпродавали раніше куплені. Мало місце різке зростання цін. Заходи із обмеження грошей в обігу для стримання інфляції призвели до грошового голоду. Грошей не вистачало на виплату зарплат, пенсій, здійснення інших платежів. Виникла платіжна криза. Підприємства втратили обігові кошти. Масово розвинувся бартер, вексельно-залікові розрахунки.

Підприємства заборгували великі суми один перед одним, перед бюджетом та пенсійним фондом.

Незважаючи, на антиінфляційні заходи НБУ, валютний коридор, валютні інтервенції, гривня стрімко девальвувала. Станом на 1 січня 1999 року її курс становив 3 грн. 43 коп. до 1 долара США. А станом на 1 січня 2000 року 5 грн. 22 коп. до долара США. Курс гривні за 2 роки зменшився у 2,75 рази.

Валютні резерви країни з третього кварталу 1997 року до третього кварталу 1998 року скоротилися з 2 млрд 452 млн до 761 млн дол. США.

Золотовалютні резерви за півтора роки зменшилися у 5 разів.

Криза 1998—1999 років нанесла великого удару економіці та грошам України. Вона змінила свідомість керівництва країни, суб'єктів господарювання, громадян. Проте базові причини кризи так і не були глибоко проаналізовані і враховані з метою докорінної модернізації економіки країни. Все це згодом, починаючи із 2008 року дало про себе знати.

Після кризи 1998—1999 років країна вступила в новий етап розвитку. Подальші 8 років для України були часом конструктивного і відносно стабільного економічного піднесення, незважаючи на події 2004 року, які отримали назву Помаранчевої революції.

З 2000 року почалося зростання валового внутрішнього продукту, яке тривало до 2008 року включно. Темпи зростання ВВП окрім 2005 року і 2008 року були вищими за 5 %. Швидко і стабільно зростав зовнішньоторговельний оборот з 33,2 млрд дол. у 2000 році до 170,7 млрд дол. у 2008 році.

Збільшувалися міжнародні резерви країни. На кінець 2007 року до обсягу 32 млрд 462 млн доларів. У серпні 2008 року, вони досягли 38 млрд дол. США.

Стабільне зростання виробництва, експорту, надходжень валюти, доходів громадян, стали основою для стабільного курсу гривні. Станом на 01.01.2008 року курс гривні складав 5 грн. 05 коп. до 1 дол. США.

Все це ще раз засвідчило, що гроші є дзеркалом національної економіки, її масштабів, конкурентоспроможності, обсягів експорту, рівня цін на світових ринках. Але зовсім не результатом кредитів міжнародних фінансових організацій.

Подальша доля гривні визначалася явищами, що виникли в Україні під впливом глобальної економічної кризи 2008—2009 років. Ця криза проявилася як глобальна рецесія, що болісно вдарила по світовій економіці, і стала найбільшою за масштабами та наслідками після великої депресії 1929—1933 років.

Уряди більшості країн, реагуючи на кризу, реалізували як міжнародні так і національні програми її мінімізації та фінансової стабілізації. Зокрема, це заходи із збільшення грошової бази, програми грошового пом'якшення, зниження облікової ставки ФРС, Європейського центрального банку, центральних банків країн, масштабні програми фінансової підтримки бізнесу. Основною метою зазначених програм стало стимулювання попиту, як фактору зростання виробництва.

Зазначені програми були доповнені заходами нової четвертої промислової революції. У літературі вже здійснений ґрунтовний аналіз цих програм.

В Україні економічна криза проявилася найбільш болісно, а урядові програми протидії їй були мало-ефективними, хоча вміщувалися майже у 160 законах. ВВП країни у 2009 році скоротився на 14,8%. Показники падіння виробництва в окремих галузях були ще більшими. Зовнішньоторговельний оборот зменшився з 170,7 млрд дол. США у 2008 році до 99,9 млрд дол. США у 2009 році. Експорт товарів і послуг скоротився за рік на 29,4 млрд дол. Золотовалютні ре-

зерви за рік зменшилися на 6 млрд дол. США. Валовий зовнішній борг збільшився за рік на 22 млрд дол. США.

Це черговий раз завдало удару гривні. Станом на 1 січня 2009 року її офіційний курс знизився до рівня 7 грн. 70 коп. за 1 долар США, а на 1.01.2010 року до показника 7 грн. 99 коп. за 1 долар США.

У 2010—2011 роках в Україні спостерігалася тенденція до стабілізації соціально-економічної ситуації та курсу гривні. ВВП країни у 2010 році виріс на 4,2 %, а у наступному році на 5,2 %. Проте, починаючи з 2013 року, країна входить у полосу економічної стагнації. У 2012 році приріст її ВВП склав 0,3 %, 2013 рік закінчився нульовими темпами динаміки ВВП.

Наприкінці 2013 року в Україні розгортаються події, які призвели до глибокої соціально-політичної та економічної кризи, чергової революції, зміни політичного режиму. На початку 2014 року був анексований Крим, розпочалася агресія на Сході. Сума безпосередніх збитків України від анексії Криму, станом на середину травня 2014 року за оцінками Міністерства юстиції України перевищувала 1 трлн гривень.

Значні території на сході України потрапили під контроль самопроголошених за участю Росії і не визнаних, так званих, "ДНР" і "ЛНР". Територіальні і економічні втрати та війна призвели до скорочення економічного потенціалу України. ВВП країни у 2014 році зменшився на 6,8%, а у 2015 році — на 9,9 %. У 2015 році зовнішньо-торгівельний оборот склав 89,13 млрд доларів скоротившись з позначки 173 млрд 701 млн дол. у 2012 році. Експорт товарів і послуг з України за цей час зменшився на 35,2 млрд дол. США. Різко зменшилися надходження валюти. Має місце скорочення товарообороту зовнішньої торгівлі і в 2016 році. У першому півріччі 2016 року у порівнянні із аналогічним періодом 2015 року, експорт товарів України скоротився на 10,7 %, імпорт — на 5,3 %. Найбільше скорочення товарообігу має місце із Російською Федерацією. Її частка у загальному обсязі зменшилася з одної третьої до 8—9%.

В країні різко зменшилися міжнародні резерви. Станом на кінець 2014 року вони досягли показника 7,5 млрд дол. Станом на початок жовтня 2016 року ці резерви складають 15,5 млрд дол. США.

Значно знизився рівень життя. Лише за офіційними даними доходи громадян України у 2015 році скоротилися на 22 %.

Враховуючи складну соціально-економічну ситуацію, неможливість підтримувати курс гривні інтервенціями валюти та інші обставини, НБУ 5 лютого 2015 року відмовився від проведення індективних валютних аукціонів. Було прийнято рішення про відмову від фіксованого валютного курсу, який існував із 2 вересня 1996 року і перехід на плаваючий курс гривні. Курс долара та інших валют почав визначатися міжбанківським валютним ринком.

Ситуація, що склалася в країні починаючи із кінця 2013 року негативно вплинула на курс гривні, її вартість, купівельну спроможність. На 1 січня 2014 року офіційний курс гривні становив 7 грн. 99 коп. за 1 долар США. Через рік курс був на рівні 15 грн. 77 коп. за 1 долар США. Станом на 6 січня 2016 року такий курс досяг показника 23 грн. 78 коп. за 1 долар США. За короткий час люди збідніли втричі. Українська гривня стала дешевою і нестабільною. Навіть фахівці не можуть дати позитивний прогноз щодо її майбутнього. До проекту Державного бюджету України на 2017 рік її курс спрогнозований на рівні 27,2 гривні за 1 долар США.

Чому не зовсім вдала історія гривні? Чи є можливості для отримання Україною гривні у якості "твердих грошей". Це одне із найбільш важливих пи-

тань від розв'язання якого залежатиме місце України у сучасному світі, її можливості стати конкурентоспроможною і самодостатньою державою. Що таке тверда валюта? (англ. Hard Currency) Це валюта купівельна спроможність і обмінний курс якої залишається стабільним і не схильним до зниження. Інколи поняття "тверда валюта" ототожнюють із поняттям "вільноконвертована валюта". Ось необхідні фактори існування таких грошей. По-перше, це політична стабільність в країні. Це низька інфляція. Це угоджена і послідовна фіскальна та грошово-кредитна політика. Це достатні запаси дорогоцінних металів та найбільш ліквідних валют. Це стабільний курс валюти протягом тривалого історичного часу. Це стала, технологічно розвинута економіка. Є і інші обставини, які визначають місце країни у світі. Валюти, які відповідають зазначеним критеріям є найбільш високоліквідними і входять до групи резервних. Основною резервною валютою є долар США. Другою за використанням резервною валютою є євро. До резервних валют належить також фунт стерлінгів, Японська ієна, Швейцарський франк. З 1 жовтня 2016 року МВФ включив до складу резервних Китайський юань. До резервних також належать спеціальні права запозичень, штучний резервний і платіжний засіб, який емітується МВФ. Він має обіг всередині цієї організації для регулювання сальдо платіжних балансів, поповнення резервів, розрахунків за кредитами МВФ.

До високоліквідних, вільноконвертованих, так званих клірингових валют, якими здійснюється розрахунок у міжнародній платіжній системі CLS належить 18 валют. Це долар США, євро, Британський фунт, Японська ієна, Швейцарський франк, Канадський долар, Австралійський долар, Шведська крона, Датська крона, Норвежська крона, Сінгапурський долар, Новоzeландський долар, Південноафриканський ренд, Мексиканський песо, новий Ізраїльський шекель. З 2015 року до цих валют включений Угорський форинт.

В Україні немає умов, щоб нині зробити гривню вільноконвертованою. Але завдання зробити її такою має ставитися. Нагадаємо після грошової реформи Україна у 1997 році оголосила про часткову конвертацію гривні за поточними операціями. Проте і нині валютний обіг в країні здійснюється із суттєвими обмеженнями, зокрема, купівлі валюти, її обов'язкового продажу, зняття із рахунків, вивозу за кордон, тощо.

Мають бути вирішені ключові проблеми без чого країна не матиме міцних грошей. Українська економіка є сировинною і потребує докорінної модернізації, про що справедливо зазначає заступник директора Інституту економіки та прогнозування НАН України Сергій Кораблін [11]. Країні необхідні високі темпи збільшення ВВП, росту економіки за рахунок її оновлення на основі новітніх технологій. Обсяги експорту в державі необхідно збільшити в рази, змінивши його структуру на користь готової продукції. Необхідно отримати реальну користь у цьому від Угоди про асоціацію Україна — ЄС. Мають бути прискорені темпи відновлення достатнього обсягу золотовалютних резервів. Наприклад, сусідня Польща має резерви обсягом 100 млрд дол. США, Туреччина — 111 млрд дол. США, Чехія — 70,5 млрд дол. США, Румунія — майже 38 млрд дол. США.

Важливим джерелом і інструментом розвитку країни є прями іноземні інвестиції, за рахунок яких мають бути створені нові конкурентоспроможні сектори економіки. Необхідно прибрати фінансові та бюрократичні перепони цьому. Докорінного підвищення потребує рівень життя людей, їх купівельної спроможності як головного інвестора країни. На цілі

економічного розвитку слід задіяти потенційно значні кошти накопичувальних пенсійних фондів, у системі обов'язкового пенсійного страхування. Потрібно обрати курс на ревальвацію гривні. В іншому випадку країні буде вимушена в майбутньому проводити ще одну грошову реформу і здійснювати деномінацію гривні. Це у 2016 році робить сусідня Білорусь із білоруським рублем. Слід все робити для припинення війни. Це лише окремі проблеми, які необхідні розв'язати, щоб гривня стала твердою і реанімувалася.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Грошова реформа сприяла становленню вітчизняної економіки та суспільства в цілому. За період свого існування гривня втратила свою початкову купівельну спроможність внаслідок системних криз, гальмування проведення реформ, стагнації у більшості сфер життя, а також зовнішніх загроз та агресії. Потрібно відновити авторитет гривні. Гривня потребує реанімації, шляхом перетворення її у тверді, конвертовані гроші. Ключовим завданням, яке має бути розв'язане є системна модернізація України. Потребують подальших досліджень шляхи та механізми забезпечення модернізації економіки її структурної перебудови в умовах нинішньої кризи. Необхідні проривні ідеї щодо радикального збільшення іноземних інвестицій та експорту, надходження в країну твердих валют задля зупинення процесу знецінення національних грошей.

Література:

1. Конституція України, Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254К/96-ВР/ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-VR
2. Про грошову реформу в Україні, Президент України; Указ від 25.08.1996 — № 762/96/ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/762/96
3. Про заходи щодо виконання Указу Президента України № 762/96 від 25 серпня 1996 року "Про грошову реформу в Україні" Національний банк; Наказ від 26.08.1996 — № 71 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0071500-96
4. 20 років гривні. Банкіри, які стояли біля витоків грошової реформи, розповіли про її успіхи. 02.09.2016. Матеріали круглого столу на тему: "Як відбувалася грошова реформа України 1996 року", проведеного Інформаційною агенцією "Фінансовий клуб" та Українським кризовим медіа-центром за підтримки Національного банку України 1 вересня 2016 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=360619216cat_id=55838
5. Грошові реформи в зарубіжних країнах: Досвід та уроки для України. Київ, 23—24 травня 1996 року. Доповіді, повідомлення Національний банк України, Науково-дослідний фінансовий інститут при міністерстві фінансів України. Г.О П'ятаченко (голова редколегії). — Київ, 1996, — 196 с.
6. Гальчинський А. Грошова реформа: проблеми і суперечності. День. — 2011. — 13 вересня
7. Гальчинський А. Грошова реформа 1996 р.: непрочитані сторінки // Дзеркало тижня України. — 2016 — 2 вересня.
8. Дорофєєва Н.В. З історії грошей України: Навч. посібник / Н.В. Дорофєєва, З.М. Комаринська; Національний банк України, Львівський банківський інститут НБУ, 2000. — 165 с.
9. Гривня: 20 років в слаломі. Економічна правда. — 2 вересня 2016 року [Електронний ресурс]. — Ре-

жим доступу: www.epravda.com.ua/cdn/cd1/2016/09/uroki-devalvacii/index.html

10. Ющенко В.А. Куди обвалиться гривня, нікого не цікавить, головне — "виконати завдання перед фронтом". Інтерв'ю Наталка Прудка. Главком 2 вересня. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://glavcom.ua/interviews/viktor-yushchenko-kudi-obvalitsya-grivnya-nikogo-ne-cikavit-golovne-vikonati-zavdannya-pered-frontom-370-429.html>

11. Кораблін С.А. Національний бізнес-цикл України // Дзеркало тижня України. — 2016. — 16 червня.

12. Науменкова С.В., Міщенко В.І. Валюта і валютна політика. — К.: Знання, 2010. — 84 с.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "Constitution of Ukraine", available at: Zakon3.Rada.gov.ua/Laws/Show/254k/96-VR (Accessed 20 Sept 2016).
2. President of Ukraine (1996), "Decree "On currency reform in Ukraine", available at: Zakon2.Rada.gov.ua/Laws/Show/762/96 (Accessed 20 Sept 2016).
3. National Bank (1996), "Order "On measures to implement the decree of the President of Ukraine # 762/96 of 25.08.1996 "On currency reform in Ukraine.", available at: Zakon2.Rada.gov.ua/Laws/Show/v0071500-96 (Accessed 20 Sept 2016).
4. National Bank of Ukraine (2016), "20 years of Hryvnia. Bankers who were at the start of the currency reform spoke about her success", Materialy kruhloho stolu na temu: "Yak vidbuvalasia hroshova reforma Ukrainy 1996 roku", provedenoho Informatsijnoiu ahentsiieiu "Finansovij klub" ta Ukrain's'kym kryzovym media-tsentrom za pidtrymky Natsional'noho banku Ukrainy [Materials of the round table "As there was currency reform in Ukraine in 1996". Conducted by Information agency "Financial club" and Ukrainian Crisis Media Center with the support of the National Bank of Ukraine], 01 September, available at: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=360619216cat_id=55838/ (Accessed 20 Sept 2016).
5. Piatachenko, H.O. (1996), Hroshovi reformy v zarubizhnykh krainakh: Dosvid ta uroky dlia Ukrainy [Currency reforms in foreign countries. The experience and lessons for Ukraine], National bank of Ukraine, Financial Research Institute under the Ministry of Finance of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
6. Halchynskiy, A. (2011), "Currency reform: problems and contradictions", Day, vol. September 13.
7. Halchynskiy, A. (2016), "Currency reform 1996: unread pages", The Mirror of the Week, vol. September 02.
8. Dorofeeva, N. V. and Komarynska, Z. M. (2000), Z istorii hroshej Ukrainy [From the history of money of Ukraine], National bank of Ukraine, Lviv Banking Institute, Lviv Ukraine.
9. Epravda (2016), "Hryvnia: 20 years of slalom", The economic truth, available at: [//www.epravda.com.ua/cdn/cd1/2016/09/uroki-devalvacii/index.html](http://www.epravda.com.ua/cdn/cd1/2016/09/uroki-devalvacii/index.html) (Accessed 20 Sept 2016).
10. Yushchenko, V. (1996), "Where the collapse of hryvnia will be nobody cares. The main thing — to perform the task for the front", available at: Glavkom.ua/interviews/viktor-yudhchenko-kudi-obvalitsya-grivna-nikogo-ne-cikavit-golovne-vikonati-zavdannya-pered-front (Accessed 20 Sept 2016).
11. Korablin, S. (2016), "National business cycle of Ukraine", The Mirror of the Week, vol. June 16.
12. Naumenkova, S.V. and Mishchenko, V.I. (2010), Valiuta i valiutna polityka [Money and monetary policy], Znannia, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 11.10.2016 р.